

VERKIEZINGSPROGRAMMA

Pertjajah Luhur
2010 –2015

ACTIEPLAN

De partij legt de volgende actiepunten vast zodat het volk van Suriname —“DE MENS”— weet waarvoor wij staan, welke doelen wij nastreven, en ons hiervoor verantwoordelijk kan houden in de implementatie fase.

DE MENS CENTRAAL

daarom staat de Partij voor:

- ★ Goede huisvesting voor elke burger ★ Innovatief en markgericht onderwijs ★
- ★ Stabiel inkomen ★ Gezondheid van lichaam en geest ★ Veiligheid en geborgenheid ★
- ★ Sociaal rechtvaardige toekomst voor elke burger ★ Stimulering van ondernemerschap ★

SAMEN DENKEN, SAMEN WERKEN EN SAMEN DOEN IS “SAMEN WINNEN”

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
HOOFDSTUK 1	
1. Vernieuwende en gezonde economie.....	3
1.1 Landbouw, Veeteelt, en Visserij (LVV)	4
1.1.a Landbouw	4
1.1.b Tuinbouw en sierteelt.....	5
1.1.c Veeteelt.....	5
1.1.d Pluimvee.....	6
1.1.e Visserij (alsmede aquacultuur).....	6
1.2 Mijnbouw	6
1.3 Industrie.....	7
1.4 Bosbouw.....	8
1.5 Toerisme	8
1.6 Infrastructuur	9
1.7 Transportsector	9
1.8 Financiële dienstverlening	10
HOOFDSTUK 2	
2. SOCIALE SAMENHANG	11
2.1 Het Sociaal Beleid	11
2.1.a Sociaal zwakkere huishoudens.....	11
2.1.b Seniorenburgers	11
2.1.c Mensen met een beperking	11
2.1.d Kinderen en jeugdigen	12
2.2 Onderwijs	12
2.3 Cultuur.....	13
2.4 Huisvesting	13
2.5 Het Gender Beleid	14
HOOFDSTUK 3	
3. DUURZAME LEEFOMGEVING	15
3.1 Milieu	15
3.2 Ruimtelijke ordening.....	15
3.3 Ontwikkeling binnenland.....	16
3.4 Gezondheidszorg	17
3.5 Sport	17
HOOFDSTUK 4	
4. DEMOCRATIE EN BESTUUR	18
4.1 De politiek bestuurlijke orde	18
4.2 Het buitenlands beleid	18
4.3 Rechtshandhaving, openbare orde en veiligheid.....	19
4.4 Defensie	19

HOOFDSTUK 1

1. VERNIEUWENDE EN GEZONDE ECONOMIE

Het ondernemerschap, in het bijzonder de kleine en middelgrote ondernemer, staat centraal in het beleid en de ontwikkelingsvisie van de Partij. Om gevolg te geven aan het economische beleid geformuleerd in het VISIE & BELEID document, zal het streven van de Partij zijn om de volgende ACTIEPUNTEN in uitvoering te brengen:

ACTIEPUNTEN	
A	Verkorten van wettelijke procedures bij het starten van ondernemingen.
B	Vergroten en vereenvoudigen van toegankelijkheid van financieringsbronnen.
C	Verzorgen van en/of faciliteren in trainingen betreft het produceren van hoogwaardige producten conform internationale standaarden.
D	Creëren van een vriendelijk Investeringsklimaat voor lokale alsook buitenlandse ondernemingen.
E	Tot stand brengen van duurzame industriële ontwikkeling met inachtneming van de bescherming van het milieu, een adequate ruimtelijke ordening en een efficiënte infrastructuur.
F	Stimuleren van lokaal- en exportgerichte productie van hoogwaardige industriële producten alsmede diversificatie van de industriële sector.
G	Treffen van maatregelen van overheidswege om de kostprijs van de productie sector te verlagen.
H	Bevorderen van <i>Foreign Direct Investment</i> (FDI), buitenlandse investeringen die direct aan de man toekomen.
I	Heroriënteren van onderwijs- en binnenlands beurzenbeleid afgestemd op de productiesectoren toegespitst op de regeneratieve natuurlijke hulpbronnen en afgestemd op de vraag van de arbeidsmarkt.
J	Stimuleren van " <i>Research & Development</i> " door dit te institutionaliseren, zoals het opzetten van een ontwikkelingsfonds uit de opbrengsten van de extractieve sector ten behoeve van de regeneratieve sectoren.
K	Wederom in productie brengen van gebieden die braak staan waaronder verlaten plantages.
L	Scheppen van voorwaarden voor de stimulering van Kleine en Middelgrote Ondernemingen (KMO's).
M	Voeren van een retourmigratie beleid als complementaire actie.
N	Invoeren van de dubbele nationaliteit.
O	Creëren van een investeringsvriendelijk klimaat voor zowel lokale als buitenlandse ondernemers waaronder een adequate investeringswet.
P	Benutten van kansen uit de bestaande handelsovereenkomsten en het aangaan van nieuwe handelssamenwerkingen.
Q	Verbeteren van de afzet van agrarische producten waarbij het accent zal liggen in het produceren op basis van internationale standaarden met als resultante een groter deel van de opbrengsten voor de producent.
R	Voeren van een simultaan ontwikkelingsbeleid ter verruiming van de afzetmarkt, bevordering van de export en uitbreiding en planmatige opbouw van de verwerkingsindustrie i.c. productieontwikkeling.
S	Creëren van een productie milieu waarbij incentieven worden gegeven aan innovatieve ondernemers in de vorm van fiscale faciliteiten.

ACTIEPUNTEN	
T	Aangaan en uitdiepen van samenwerkingsvormen op agrarisch onderzoeksgebied met bevriende naties, waarbij centraal staat toegepast onderzoek ter verbetering van teelttechnisch onderzoek, voorlichting en technologische ontwikkeling in de klein, middelgrote verwerkingsindustrie.
U	Verhogen en uitbreiden van het kennisniveau van agrarische producenten, door het aanbieden van agrarische vakopleidingen op lager en middelbaar niveau en door trainingsprogramma's aan zittende agrariërs.
V	Verbetering van natte- en droge infrastructuur en transport randvoorwaarden, welke bijdragen tot de logistieke ondersteuning binnen de sector.
W	Bredere en diepere publiekprivate samenwerking voor de gewenste agrarische ontwikkeling.
X	Het spoedig privatiseren van daarvoor in aanmerking komende staatsbedrijven o.a. Alliance Citrus bedrijf, Bruynzeel, SML, Surland, enz.
Y	Uitbreiding van de hoofdstad Paramaribo, naar het district Commewijne onder het motto 'uitbreiding naar Nieuw Paramaribo'.

1.1 Landbouw, Veeteelt en Visserij

1.1.a Landbouw

De volgende productiegebieden en zones daarbinnen verdienen bijzondere aandacht bij de bevordering van duurzame groene groei:

1. Commewijne
2. Coronie
3. Para
4. Wanica
5. Saramacca
6. Nickerie

Deze gebieden zijn expliciet genoemd vanwege enerzijds de behoefte aan productieve werkgelegenheid en anderzijds het nog onvoldoende benutte agrarisch potentieel van deze gebieden.

Voor traditionele gewassen zoals rijst zullen nieuwe marktmogelijkheden aangeboden worden en zullen tevens efficiëntere productie technieken in de primaire productie worden geïntroduceerd. Tegelijkertijd zal er worden gewerkt aan het diversifiëren van de verdere product verwerking. De aandacht op korte-, middellange en lange termijn zal zich concentreren op onder andere:

ACTIEPUNTEN	
A	Verlaging van de kostprijs van padie door verhoging van de opbrengst per hectare en voordeligere aanschaf van machines, werktuigen en input. Hierbij moet efficiëntere inzet van dure kapitaalgoederen middels het door padieproducenten hanteren van zaaischema's worden nagestreefd.
B	Nog verdere intensivering van rijstonderzoek, training en voorlichting.
C	Verruiming van financiële middelen voor diepte-investeringen en exploitatiekrediet.
D	Vergroting van de inzaaifactor, dus vergroting van het beplante areaal met tenminste 60% in vijf (5) jaar.

ACTIEPUNTEN	
E	Verruiming van de exportmarkt.
F	Verbetering van de natte en droge infrastructuur en instelling van nieuwe en versterking van bestaande waterschappen.
G	Benutting van op rijst gebaseerde bij- en afvalproducten zoals slijpmeel, breukrijst, kaf en rijststro.

1.1. b Tuinbouw en sierteelt

ACTIEPUNTEN	
A	Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de tuinbouw en sierteelt sector met als doel het exporteren van siergewassen, bloemen, palmen, enz. Hiertoe zal o.a. het instituut IBENTAS (Instituut ter bevordering van de niet traditioneel agrarische sector) weer opnieuw leven worden ingeblazen.
B	De teelt van groente voor export zal worden gestimuleerd en gemoderniseerd door o.a. de introductie van kassenbouw en moderne overhead sprinkler irrigatie- alsmede verpakkingssystemen.
C	Er zullen voor zowel de sierteelt als ook de groente sector speciale invoerrecht tarieven worden geïntroduceerd voor plant materiaal, grond- en hulpstoffen.
D	Er zullen nieuwe fruit gewassen worden geïntroduceerd o.a. Ramboetan, met als doel industriële verwerking van het fruit en exporteren, o.a. in het Lelydorp gebied waar de gronden zeer geschikt zijn voor dit gewas.
E	Er zal gewerkt worden aan de randvoorwaarden die nodig zijn om export mogelijkheden te creëren van de huidige sappen die reeds worden geproduceerd door kleine en middelgrote ondernemers voor de lokale markt.

1.1.c Veeveelt

ACTIEPUNTEN	
A	Zowel slacht- als melkvee zal worden uitgebreid met rassen die hoger produceren; er zal aan de huidige melkvee producten bijzondere aandacht worden besteed ter oplossing van de problemen uit deze belangrijke sector.
B	In het kader van een gezond leefpatroon, voedselveiligheid en eiwitbehoefte voor kwetsbare groepen zoals senioren, kinderen en schoolgaande kinderen, zal worden gewerkt aan sociale projecten die deze groepen voorzien van melkbehoefte tegen gereduceerde tarieven.
C	Het importcomponent binnen de prijsvorming zodanig belasten dat de concurrentiepositie van de lokale ondernemers wordt verbeterd.

1.1.d Pluimvee

ACTIEPUNTEN	
A	Waar gewenst en nodig, het aanpassen van de invoerrechten op grond- en hulpstoffen.
B	Het betrekken van de totale pluimvee sector in het vaststellen van de huidige knelpunten binnen de sector. Van hieruit een samengedragen plan van aanpak vaststellen met uiteenlopende maatregelen om deze sector tot export niveau te kunnen tillen.

1.1.e Visserij (alsmede Aquacultuur)

Het probleem t.a.v. aquacultuur binnen de visserij sector is als volgt te benoemen:

- De fysieke controle en de controle op milieuaspecten, zijn nog onvoldoende;
- Er is sprake van verouderde wetgeving, waaronder het ontbreken van wetgeving voor aquacultuurgebieden;
- Het ontbreken van een adequaat onderzoek om te komen tot vaststelling van de concentraties van vispopulaties.

ACTIEPUNTEN	
A	Ondersteuning van de ontwikkeling van de aquacultuur door verdere uitbreiding van onderzoek en stimulering van de particuliere sector. Dit o.a. door het helpen en begeleiden van de kleine farmer bij het opzetten van visvijvers en het leveren van jongpoot vissen (tilapia, kwie-kwie, enz.). Verder het intensiveren van de voorlichting en begeleiding.
B	Behoud en verbetering van de bestaande productie op een wijze waarbij viswateren niet overbevist raken en duurzame exploitatie wordt ondersteund. Dit houdt tevens in verbetering van toezicht op en bescherming van de economische zone tegen piraten en toezicht op de naleving van vergunningsvoorwaarden.
C	Het opzetten van bevolkingsvisserij in de districten die de potentie daartoe bezitten, ondermeer de directe herstel van het reeds bestaande aquacultuur project te Mariënburg.

1.2 Mijnbouw

ACTIEPUNTEN	
A	Stimuleren van de exploratie van overige, anders dan de traditionele minerale delfstoffen voorkomens, alsmede de exploitatie daarvan door middel van participatie van de overheid en de private sector.
B	Door een zinvolle en sterke verbinding tussen grondstoffenproductie en de industrie.
C	Geldmiddelen uit deze sector in een fonds te storten met het doel die aan te wenden voor investeringen in de duurzame regeneratieve sectoren en de ontwikkeling van de gebieden.
D	Inkomsten verhogen uit de mijnbouwsector door ordening van de kleine mijnbouw.
E	Het ordenen van met name de klein mijnbouw in de goud sector tot optimalisatie van produktie en bescherming van leefgemeenschappen, het milieu en de bossen.
F	Het uitbannen van het ondoelmatig gebruik van kwik en het stimuleren van het gebruik van moderne middelen bij goudwinning.

1.3 Industrie

ACTIEPUNTEN	
A	Randvoorwaarden en stimuleringsregelingen (“incentives”) creëren voor het wederom stimuleren van het aanleggen van fabriekshallen voor productie bedrijven.
B	Het realiseren van verschillende Industriële Free Zone’s die o.a. gericht zijn op assemblages van o.a. kleine motoren, fietsen, bromfietsen, pick-ups, computers, landbouwwerktuigen, de productie van kleding, schoeisel, medicijnen, plastic en papieren zakken voor export, enz. Het Free-Zone model is in veel landen in Midden- en Zuid Amerika (Dominicaanse Republiek, Panama, enz.), het Caribische gebied, Aruba en de Nederlandse Antillen, Azië o.a. China, en Maleisië, een model dat met succes is gebruikt om snelle werkgelegenheid te creëren en deviezen te genereren uit export gerichte industrieën.
C	Gekoppeld aan bovengenoemd punt B, is het beschikbaar stellen van speciale gronden voor het aanleggen van industrie terreinen voor zowel de eigen lokale grote en kleine productie bedrijven alsmede de buitenlandse groot ondernemers van groot belang. Dit zal een belangrijke en noodzakelijke ondersteuning en stimulans zijn voor de bloei van deze sector.
D	Het opzetten van een Industrie Park en Free Trade Zone (inclusief een “hi-tech” e-commerce park) te Mariënborg (oud plantages Amsterdam en Belwaarde) als onderdeel van het overkoepelend integraal Mariënborg Master- en ontwikkelingsplan (MDP-Plan). Aanleggen van een verbindingsweg van de Oost-West verbinding (Plantage Amsterdam) naar de steiger te Belwaarde.
E	Het installeren van een visverwerkings zone. Dit is een heel bijzondere Industrie Free Trade Zone waarin veel potentie ligt ondermeer het verwerken van visblaas voor export naar China. Deze industrie moet een plaats krijgen langs het water waar vissersboten makkelijk kunnen aanmeren.
F	Aanpassingen maken aan de huidige wetgeving om bovengenoemde industrie zones te realiseren.
H	Het importbeleid aanpassen zodat vele van de huidige producten die thans bijvoorbeeld door Chinesen worden geïmporteerd (o.a. kleding en schoeisel), hier in Suriname zelf geproduceerd kunnen worden door een combinatie van zowel lokale en buitenlandse ondermeer Chinese ondernemers / investeerders.
I	Het opzetten van “Hi-Tech” industrie zones voor het realiseren van “Call Centers” en andere IT-gerelateerde producten en diensten. Suriname heeft een zeer uniek voordeel in het feit dat ons land multilinguaal is. Daardoor kunnen wij onze markt heel makkelijk richten op Europa en de V.S. Maar wij kunnen ook communiceren met landen als Indonesia, China, India en ook Latijns Amerika. Belangrijk in een “Hi-Tech” industrie zone is dat we hiermee ook een hoger niveau van werkgelegenheid aanbieden aan jonge professionals in onze samenleving. Hierdoor zal ook de trek naar het buitenland van het midden en hoger kader worden tegengegaan.
J	Aan handelshuizen welke in de “Hi-Tech” of productie sector willen investeren zal o.a. de mogelijkheid worden geboden om vrijdom van belastingen te verkrijgen mits deze worden geïnvesteerd in de productie sector.

1.4 Bosbouw

ACTIEPUNTEN	
A	Bosexploitatie op ecologisch en economisch verantwoorde wijze plaats laten vinden. Dat wil zeggen goede benutting van de grondstoffen i.c. hout, zonder de duurzaamheid van het bos aan te tasten.
B	Een goed evenwicht realiseren tussen het economisch belang van de bosexploitatie en dat van leefgemeenschappen.
C	Het vergunningsstelsel afstemmen gezien de hoge investeringen die geveerd worden bij de bosexploitatie. Dat vertaald zich in het verstrekken van vergunningen voor een langere periode en meer intensieve controle van de bosexploitatie plaats laten vinden.
D	Behoud van het tropische regenwoud, duurzame benutting en het verantwoord opvoeren van de houtproductie zal plaatsvinden met in achtname van de ecologie.
E	Het versneld op gang brengen van de benutting van de mogelijkheden in het mondiaal gebeuren met betrekking tot de klimaatverandering, waarbij staande bossen een cruciale rol spelen.
F	Het opzetten van verwerkings industriën van ruw hout naar triplex en gereed hout zal worden ondersteund.

1.5 Toerisme

ACTIEPUNTEN	
A	Het opzetten van toeristische parken.
B	Verder stimuleren van het eco-toerisme.
C	Versoepeling van de toegang tot de Republiek Suriname voor buitenlandse bezoekers c.q. toeristen.
D	Invoeren c.q. intensiveren van het open sky beleid.
E	In samenwerking met de particuliere sector zorgen voor betaalbare accommodatie en services.
F	Verbetering van de infrastructuur van en naar de airport, van en naar het binnenland, o.a. de aanleg van vierbaanswegen.
G	Stimuleren van attracties die buitenlands bezoek aan de Republiek Suriname zullen intensiveren, zoals het aangezicht van de binnen- en randstad verder veraangemen met monumentale kunstwerken en duurzame toerisme exploitatie van natuurgebieden.
H	Het verder samenstellen / samenbundelen van een attractief toeristisch produkt dat zowel de lokale, regionale en internationale markt aanspreekt. Hierbij wordt gedacht aan “man-made” attracties onder andere de oude binnenstad, festivals, sportevenementen (savanne rally’s, avondvierdaagse), congressen, e.d.
I	Het ontwikkelen van de grensstad Albina tot een toeristenstad.
J	Het invoeren van een Toeristen Markt (“Happy markt”). Om de toeristen maar ook de lokale bevolking ertoe te bewegen om op zondagen en feestdagen de binnenstad te bezoeken zal er in de gehele Domineestraat (winkel straat van Paramaribo) elke zondag in de ochtenduren een “Happy markt” worden georganiseerd. Daarbij zullen alle thans over de stad verspreide verkoop activiteiten/zondagse markten (ook de Chinese markt) naar deze locatie worden overgebracht om voor een ieder —meer in het bijzonder de “kleine ondernemer”— zodoende de gelegenheid te scheppen om in georganiseerd verband een verkoopstand op te zetten c.q. te bemannen. Het doel is

ACTIEPUNTEN	
	de hoofdstad ook op zondag aantrekkelijk te maken voor de toeristen maar zeker ook voor de lokale bevolking waarbij o.a. de kleine ondernemer wat inkomsten kan verdienen. Paramaribo zal op deze wijze op zondag weer een levende stad worden.
K	Het intensief vermarkten van het toeristisch product in reeds bestaande deelmarkten en het identificeren van nieuwe markten.
L	Het aanleggen op korte termijn van een toeristenhaven / steiger speciaal voor cruiseschepen.
M	Het waar mogelijk aanleggen van fietspaden ter stimulering van fietstoerisme.

1.6 Infrastructuur

ACTIEPUNTEN	
A	Aanleg van gedegen loop-, bromfiets- en fietspaden bij de aanleg van nieuwe wegen.
B	Aanleg en onderhoud van mini-parken en mini botanische tuinen zowel in de stedelijke als de rurale gebieden.
C	Efficiënt plannen van busroutes en busparkeerruimten.
D	Centrum vrijhouden van snelverkeer.
E	Herstructureren en verbeteren van het openbaar vervoer, o.a. verplichte registratie van taxis.
F	De aanleg van meer rotondes, verkeerslichten en ander noodzakelijk verkeersmeubilair. Voorts meer bredere en ook vierbaans wegen alsook eenrichtings wegen, fietspaden enz.
G	Te zwaar beladen voertuigen zullen niet op elke weg mogen rijden, hetgeen middels verkeersborden e.d. zal worden aangegeven. Het zal dus niet meer mogelijk kunnen zijn dat een voertuig met een asdruk van b.v. 20 ton zal rijden op een asfaltweg die niet is bestand tegen een dergelijk gewicht.
H	Ook de aanleg van parkeerhavens in de stad voor lang parkeerders, bijv. verdiepingen constructies van 4, of 5 verdiepingen zullen worden gerealiseerd ondermeer in samenwerking met het bedrijfsleven.
I	Het invoeren van betaald parkeren middels parkeermeters in de binnenstad en het invoeren van controle door parkeerplichtie.
J	Reorganisatie van de centrale markt en de chaotische bussen in deze buurt.

1.7 Transportsector

ACTIEPUNTEN	
A	Uitbreiding van vliegvelden in het binnenland en rehabilitatie van reeds bestaande vliegvelden.
B	Opvoeren van veerdiensten in het binnenland waar zinvol.
C	Bouw, renovatie en onderhoud aanmeersteigers in de kuststroken en het binnenland waar nodig en zinvol.
D	Aanleg van busdiensten tussen dichtbevolkte dorpen in het binnenland.
E	Instellen van regelgevende autoriteit voor transportsector.
F	Verbetering van de regionale en interregionale wegtransport.
G	Bevordering van het gebruik van watertransport voor het afvoeren van rondhout, grind, steenslag en zand vanuit het binnenland naar de kustvlaktegebieden door het aanleggen van chutes voor het laden van deze producten langs de Surinamerivier en de Saramaccarivier, alsmede toegangswegen vanuit de winningsgebieden van rondhout, steenslag en zand naar de diverse chutelocaties.

1.8 Financiële dienstverlening

ACTIEPUNTEN	
A	Voortzetting van het budgettaire en monetaire stabilisatieregime.
B	Verruiming van de leningscapaciteit en verlaging van de SRD-leningsrente van de banken voor onder andere productieve bedrijfsinvesteringen.
C	Instelling van een garantiefonds voor risicodragende lange termijn productieve investeringen voor lokale industriële bedrijven.
D	Bestendigen en verruimen van het Agrarisch Krediet Fonds (A.K.F.) voor kleine en middelgrote landbouw-, veeteelt- en visserijbedrijven (waaronder ook aquacultuur), alsmede de groente-, fruit- en sierteelt.
E	Desgewenst privatisering van de staatsbanken.

HOOFDSTUK 2

2. SOCIALE SAMENHANG

2.1 Sociaal Beleid

Particulier initiatief op het gebied van buurtontwikkeling op sociaal-maatschappelijk vlak verder uitdiepen, waarbij plaatselijke bestuurssystemen worden versterkt in het faciliteren hiervan naar analogie van het “Samen Werken is Samen Winnen” concept.

2.1.a Sociaal zwakkere huishoudens

	ACTIEPUNTEN
A	Materiële ondersteuningsprogramma's met aflopend karakter.
B	Immateriële ondersteuningsprogramma's voor psychische weerbaarheid huishoudens.
C	Business startup programma's voor stimulering micro ondernemerschap.
D	Management- en vaardigheidstrainingprogramma's voor opstartende micro ondernemingen.

2.1.b Seniorenburgers

	ACTIEPUNTEN
A	Binnen het arbeidsproces zal er een aanzet worden gemaakt om gepensioneerde seniorenburgers als leerbegeleiders aan te trekken.
B	Stimulerende maatregelen voor de opzet van seniorencentra met educatieve en recreatieve doeleinden, zullen seniorenburgers de mogelijkheden geven sociaal actief te blijven.
C	Particuliere partnerschappen voor het opzetten van tehuizen voor seniorenburgers, met inachtneming van de algemene regels voor opvang en zorg.
D	Dagopvangfaciliteiten voor senioren om hen uit de dagelijkse sleur te halen.
E	Economisch weerbaar maken door o.a. waardevast maken van pensioenvoorzieningen.
F	Verplichting instellen voor bedrijven om werknemers te verzekeren voor pensioen.
G	Betaalbare senioren- en thuiszorg.
H	Sociale tarieven voor seniorenburgers voor o.a. openbaar transport en recreatieve attracties.

2.1.c Mensen met een beperking

	ACTIEPUNTEN
A	Uitbreiding van bestaande vakgerichte onderwijsfaciliteiten.
B	Deelname aan regulier onderwijs voor mensen met een beperking die hiertoe in staat zijn.
C	Verdere fysieke aanpassingen aan bouwwerken van openbare gebouwen om hun beweegruimte te vergemakkelijken.

ACTIEPUNTEN	
D	Binnen het arbeidsproces zullen begeleidingsprogramma's worden ontworpen voor werkgevers, zodat de indienstname van mensen met een beperking structureel kan worden gegarandeerd.
E	Financiële en andere specifieke ondersteuningsprogramma's zullen worden aangepast aan de reële basisbehoeften van mensen met een beperking.
F	ICT-onderwijs opnemen in het onderwijscurriculum voor mensen met een beperking.

2.1.d Kinderen en jongeren

ACTIEPUNTEN	
A	Het instituut gezin wordt de werkbasis voor dit specifieke sociaalbeleid.
B	Uitbreiding van jongerencentra, buurthuizen en sport- en spelhuizen.
C	Stimulerende buurt- c.q. wijkfaciliteiten creëren voor de vorming van een eigen forum voor buurtontwikkeling, ondernemersgeest, vooruitgang, democratische bewustzijn en het stimuleren van andere jongeren in hun positieve ontwikkeling.
D	Uitbreiden en reguleren van naschoolse opvang en begeleiding.
E	Verder inhoud geven aan het concept "Jeugdambassadeurs" in samenwerking met de jongeren zelf.
F	Verder gestalte geven aan het jongerenforum om een effectievere participatie van jongeren als belangrijke stem in de gemeenschap te bewerkstelligen.

2.2 Onderwijs

ACTIEPUNTEN	
A	Verbeteren van het onderwijscurriculum om aan de behoeften op de arbeidsmarkt op zowel nationaal als internationaal niveau te voldoen.
B	Versterking en transformatie van de Anton de Kom Universiteit die gericht is op de productie economie in ons land. Verder de aflevering van afgestudeerden die de marktwaarde dragen om deel te nemen aan de productie economie en deze verder te verhogen.
C	Uitbreiding van universitaire studies aan de Anton de Kom Universiteit, met o.a. sierteelt sector en het geven van korte cursussen.
D	Het bouwen van studentenopvangcentra's in de omgeving van scholengemeenschappen ten behoeve van studenten die verafgelegen werken en / of wonen.
E	Financieren van korte uitwisselingsprogramma's voor studenten naar met name Latijns Amerikaanse Universiteiten alsmede Azië, t.w. Indonesia, India, Brazilië, Venezuela, enz.
F	Het verder implementeren (met mogelijke aanpassingen) na gedegen voorbereiding en bestudering van het Sectoraal Educatief plan zoals het 11 jarige basisonderwijs, de accreditatie van het hoger onderwijs e.d.
G	Stimuleren van distance learning door toegankelijker maken van ICT-mogelijkheden.
H	Computeronderwijs stimuleren voor mensen met een beperking.

I	De bouw van een scholengemeenschap/complex in het binnenland. Gekwalificeerde onderwijzers op de scholen met het doel het onderwijs niveau tot een hoger niveau te brengen.
J	Het bouwen, renoveren en onderhouden van dienstwoningen voor gekwalificeerde onderwijsgeevenden met standaard voorzieningen: electra, sanitaire en telecommunicatie.
K	ICT reeds in een vroeg stadium als vakonderdeel opnemen in het onderwijscurriculum.

2.3 Cultuur

ACTIEPUNTEN	
A	Verbetering van de kwaliteit cultuureducatie.
B	Stimulatie van artistieke uitingen en cultuurproductie.
C	Verbetering condities voor behoud van cultureel erfgoed.
D	Culturele betrekkingen uitbouwen.
E	Faciliteren van meer monumentale kunstwerken in en rond Paramaribo en de districten.
F	Inburgeringsplicht voor immigranten.
G	Bouw, renovatie en onderhoud van gemeenschapshuizen in de stad en districten.

2.4 Huisvesting

ACTIEPUNTEN	
A	Het voortvarend bouw- en woonrijp maken van gronden ten behoeve van de woningbouw. Om dit doel op korte termijn te kunnen bereiken is de verdere operationalisering van het grondontwikkelingsbedrijf een absolute voorwaarde.
B	Het verder ontwikkelen van de sociale woningbouw ten behoeve van minder daadkrachtigen en mindervaliden in de samenleving.
C	Het verder verruimen van de financieringsmiddelen en -mogelijkheden ten behoeve van de woningbouw in het algemeen.
D	Het verlenen van krachtige bevorderlijke incentives ten behoeve van de zelfbouw zowel individueel als collectief.
E	Voortzetting van LISP ("Low Income Shelter Program") welke een zeer succesvol programma is onder de paraplu van SOZAVO. Er zal zo spoedig mogelijk een aanvang worden gemaakt met de uitvoering van LISP-2 waarvoor reeds een bedrag van USD 15 miljoen beschikbaar is gesteld.
F	Het krachtig bevorderen van de institutionele ontwikkeling en versterking van de instituties van de volkshuisvesting binnen de publieke sector, de private sector en het maatschappelijk middenveld (NGO's en CBO's)..
G	Introductie van de etage-bouw bevorderen waar zinvol, en in overeenstemming met de woonbehoefte en de -beleving in ons land.
H	Het bestendigen van de samenwerking met particulieren c.q. stakeholders.
I	Stimuleren van het ontstaan van woonkernen t.w. kleine stadjes o.a. Mariënborg, Peperpot, Richelieu, Domburg, Lelydorp. Dit ter voorkoming van verdere lintbebouwing hetgeen een zeer ondoelmatig bouwsysteem is met o.a. overbelasting van de wegen en zeer dure infrastructuur als electra water, telefoon, enz.

2.5 Het Gender Beleid

	ACTIEPUNTEN
A	Dataverzameling capaciteit versterken.
B	Geslachtspecifieke dataverzameling stimuleren bij relevante instanties/instituten/organisaties.
C	Capaciteitsversterking relevante actoren.
D	Opzetten systeem voor gendermanagement.
E	Verzelfstandiging en versterking Nationaal Bureau Genderbeleid.
F	Herorientatie van de gendergevoelige Public Sector Reform.
G	Het institutionaliseren van een “genderoverleg” tussen de verschillende actoren zoals de overheid, NGO’s en internationale organisaties.
H	Gezamenlijke implementatie Integraal Gender Actie plan met maatschappelijke actoren.
I	Gendermainstreaming van alle beleidsprogramma’s.
J	Opzetten van brede bewustwordingscampagnes voor alle lagen van de samenleving; introductie van gendergevoelig onderwijs, en gender in het curriculum.
K	Ontwikkeling wettelijk kader.

HOOFDSTUK 3

3. DUURZAME LEEFOMGEVING

3.1 Milieu

ACTIEPUNTEN	
A	Wettelijke regelgeving per sector voor het garanderen van een schoon milieu door afdwingbare sancties in te voeren.
B	Adequate vuil en afvalverwerking met continu schoonmaak acties.
C	Milieubeleid zal moeten aansluiten op de internationale ontwikkelingen, gericht op het binnen halen van financiële voordelen voor de natie.

3.2 Ruimtelijke Ordening

ACTIEPUNTEN	
A	Ontwerp van structuur- en bestemmingsplannen voor alle districten en in het bijzonder voor Paramaribo, Nickerie, Brokopondo, Albina en Commewijne, teneinde een beter woon-, werk- en leefklimaat in verschillende regio's van het land te creëren en Paramaribo te ontlasten.
B	Nieuwe bedrijfsvestingen moeten zoveel mogelijk naar die regio's worden verwezen en met bijzondere faciliteiten worden aangemoedigd terwijl vestiging in de hoofdstad Paramaribo moet worden ontmoedigd en / of stopgezet. Bestaande industrie bedrijven in woonwijken zullen worden verplaatst.
C	Het stimuleren van centrumvorming als de nucleus van waaruit de ontwikkelingsprocessen binnen de distrikten en de regio's worden geleid. Enkele plaatsen die in het huidige maatschappelijke verkeer hiervoor in aanmerking komen zijn: Brownsweg, Brokopondo, Pokigron, Atjoni, Botopassie, Stoelmanseiland, Njoeng Jacob Kondre en in het distrikt Commewijne, de plaats Peperpot en Mariënborg, verder Nickerie, Domborg en Lelydorp.
D	Het Masterplan Mariënborg en het Mariënborg Development Project Plan (MDP-Plan) zullen op korte termijn verder worden geïmplementeerd. Hiermede zullen niet alleen Mariënborg en Peperpot tot versnelde ontwikkeling worden gebracht, maar ook het hele District Commewijne.
E	Het nieuw wooncentrum van Mariënborg en Zoelen zullen worden voorzien van electra en water.

Grondbeleid

ACTIEPUNTEN	
A	Gezien de vele bedreigingen vanwege klimaat verandering, zal de kustbescherming via kustwerken en natuurlijke kustbeschermingen worden aangepakt. Het gaat hierbij om voornamelijk de bestaande mangrovebossen te beschermen en het aangetaste mangrovebestand te herstellen. Het huidige beleid hierop zal voorts bestendig en aangepast worden en de meest stringente wetgeving o.a. met gevangenisstraffen, zal worden opgesteld ter voorkoming van de verdere vernietiging van Mangrove en Parwa vegetatie.
B	Op termijn zal de oude kustvlakte die thans minimaal wordt ingezet worden bestemd om de jonge kustvlakte te ontlasten. Er zal evenwijdig met de huidige concentratie van ontwikkeling op de jonge kustvlakte zuidelijker nieuwe woon- en productiegebieden worden ontwikkeld, waarbij de balans tussen mens, infrastructuur en de natuur in tact blijft. De bestemming van grond zal deels ingevuld worden.
C	Formulering grondenrechten.
D	Efficiënte grondbenutting met name: <ul style="list-style-type: none"> – Bevorderen van het verkrijgen van de titel op grond – Het niet adequaat benutten van gronden, c.q. het niet ontginnen en aanwenden voor productie doeleinden zal worden tegengegaan.
E	Gefaseerde institutionele versterking van domein diensten.

3.3 Ontwikkeling binnenland

ACTIEPUNTEN	
A	Het opzetten van een programma ter veiligstelling van de drinkwater voorziening.
B	Het opstarten van een onderzoeksprogramma voor levering van alternatieve energie.
C	Stimulatie en eventueel verplicht stelling door de Geologische Mijnbouwkundige Dienst van milieuvriendelijke goudwinningstechnieken.
D	Opzetten trainingen specifiek gericht op het commercialiseren van het binnenlands fysiek en cultureel erfgoed voor de sterk groeiende toerismesector.
E	Aanpassen kredietraamwerk dat moet leiden tot verhoogde toegang tot kredieten om voornoemde activiteiten te ondernemen.
F	Reorganisatie van de goudontginning door kleine ondernemers waarbij kwik niet op de juiste wijze wordt aangewend hetgeen tot kwik verontreiniging leidt zal worden aangepakt / opgelost.
G	Verdere ontsluiting van het binnenland door aanleg van ontsluitings- en binnenwegen naar de diverse woongemeenschappen.
H	Uitbreiding landelijke spreiding van medische centra.
I	Aanmoedigen van de opzet en het gebruik van eco-toiletten (eco-sanitair), en wel zodanig dat de volksgezondheid (vooral de waterbronnen) niet in gevaar komen. De zogenaamde beerputten dienen plaats te maken voor eco-toiletten.
J	Gedegen onderzoek naar de haalbaarheid van de uitvoering van het advies van de Presidentiële commissie grondenrechten m.b.t. het collectieve eigendomsrecht.

3.4 Gezondheidszorg

ACTIEPUNTEN	
A	Gezondheidsbevordering en preventie zullen verankerd moeten zijn in de missie, het beleid en de organisatie die verantwoordelijk is voor de vestrekking van de medische voorziening aan de behoeftigen in de samenleving. “Goede preventie voorkomt dure curatie” is de slogan die in deze benadering centraal dient te staan.
B	De zorg zal ook aandacht moeten hebben voor leefstijl, ondersteuning in zelfmanagement, vroegtijdige signalering etc.
C	Versterken van de thuiszorgdiensten van de Overheid en particuliere organisaties en controle op de kwaliteit van de zorg staan hierbij centraal.
D	Optimalisering van de samenwerking tussen alle relevante stakeholders in de zorg – zowel de publieke als private actoren – is van wezenlijk belang.

3.5 Sport

ACTIEPUNTEN	
A	Recreatiesport, jeugdsport en schoolsport intensiveren en uitbouwen
B	Bewegingsrecreatie uitbouwen en intensiveren
C	Verbetering fysieke infrastructuur van de sportfaciliteiten
D	Institutionele versterking middels onderzoek, informatievoorziening en deskundigheidsbevordering
E	Het ondersteunen van sportorganisaties en -instellingen in het algemeen, en met name het vercommercialiseren van de voetbalsport (“betaald voetbal”).

HOOFDSTUK 4

4. DEMOCRATIE EN BESTUUR

4.1 De politieke bestuurlijke orde

In het kader van de consistente toepassing van de leer der Trias Politica beijvert de politieke partij Pertjajah Luhur zich het volgende te realiseren:

	ACTIEPUNTEN
A	Herziening van de Grondwet, de Kieswet en het Kiesreglement.
B	De daadwerkelijke implementatie van het Constitutioneel Hof.
C	De Premier en de Ministers zijn verantwoording schuldig aan het Parlement.
D	Een Staatshoofd dat boven partijen staat.
E	Een kiessysteem gebaseerd op het landelijk evenredigheidsstelsel.
F	Een efficiënter bestuursstelsel gericht op decentralisatie.
G	Invoering van het instituut “ombudsman”.

4.2 Het Buitenlands Beleid

	ACTIEPUNTEN
A	De verdere verdieping van de bilaterale relatie met China, India, Indonesië en Ghana.
B	Concrete uitwerking van de relatie met de Organisatie van Islamitische Landen (OIC) toegespits op wederzijdse voordelen.
C	Een belangrijk uitvoeringsinstrument van het buitenlands beleid is de waarachtige implementatie van economische diplomatie. Mede met de inzet van de vertegenwoordiging en de Honorair Consuls van Suriname in het buitenland, zullen de mogelijkheden die Suriname te bieden heeft, actief worden gepresenteerd en maximaal worden benut om een bijdrage te leveren aan de nationale sociaal-economische ontwikkeling van de Republiek Suriname.
D	Versoepele, efficiënte en effectieve afhandeling van visumaanvragen.
E	Strategische allianties aangaan.
F	Evaluatie ter verdere bevordering van de integratie in de regio, met name UNASUR;
G	Het verder doen prevaleren van het multilateralisme boven het unilateralisme.
H	Het upgraden van de diplomatieke-/samenwerkingsrelaties met de grens- en buurlanden (Guyana, Frans Guyana, Brazilië en Venezuela).
I	Het verder uitdiepen en vergroten van de diplomatieke-/samenwerkingsrelaties met de zgn. traditionele samenwerkingspartners (Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika), zo ook met de zgn. herkomstlanden (India, China, Indonesië en Afrika).
J	Het middels analyse en evaluatie het visumbeleid transparant, effectiever en efficiënter maken.
K	Het actief participeren in het optimaal benutten van de ontwikkelingskansen en mogelijkheden binnen Petro Caribe.
L	Het gestaag voeren en inhoud geven aan de (bi)-regionale, continentale en internationale samenwerkingsverbanden.

ACTIEPUNTEN	
M	Surinamers meer in contact brengen met onze Latijns Amerikaanse buurlanden o.a. door studenten uitwisseling en betere luchtvaart verbinding.

4.3 Rechtshandhaving, openbare orde en veiligheid

ACTIEPUNTEN	
A	Continueren en intensiveren van de huidige rechtshandhaving, openbare orde en veiligheid.
B	Effectieve preventie en bestrijding van de misdaad met het accent op vermogens-, gewelds- en verkeerscriminaliteit en corruptie. (Rechtshandhavings- en Hulpverleningsinstituten, zoals het Korps Politie Suriname, het Korps Brandweer Suriname (KBS) en het Nationaal Leger, zullen worden versterkt met betrekking tot middelen en menskracht.
C	Versterking van internationale samenwerkingsrelaties ter garantie van de internationale rechtshandhaving en grensoverschrijdende aanpak van het veiligheidsvraagstuk.
D	Gedegen resocialisatieprogramma's voor gedetineerden waardoor de kans op terugval in crimineel gedrag wordt geminimaliseerd. Stimulering van zelf werkzaamheid van gedetineerden.
E	Landelijke spreiding van KBS, tenminste 1 unit per district als aanzet.

4.4. Defensie

ACTIEPUNTEN	
A	Materiële en immateriële rehabilitatie van de krijgsmacht.
B	Internationale samenwerkingsverbanden verdiepen en uitbreiden. In de praktijk zal dit neerkomen op continuering van gezamenlijke oefeningen.
C	Aanvulling van het bestaande informatievergarrings-beleid, d.m.v. toepassing van moderne technologieën en integratie in de regionale veiligheidsmechanismen.
D	Belangrijk wordt ook het aanstellen van defensie-attachés ter ondersteuning van de uitvoering van het beleid.
E	Verlenen van speciale bijstand aan civiele autoriteiten.
F	Optimaliseren medische en gezondheidszorg defensie.